

PER UNA ÈTICA CATALANISTA

QUAN hom arriba a la seixanteria, fa bo de girar-se, de tant en tant, de cara entera, i poar records. No sabeu com és de reconfortant el fet d'anar comprovant que encara bateguen en un mateix els mateixos ideals que ens abrandaven als vint anys; de veure com, per més viarany que un hagi trobat tot fent via, per més revolts que s'hagin presentat, per més cruïlles que l'hagin desconcertat, sempre ha seguit el camí més dretur, sempre ha romàs fidel als canons que, de bona hora, s'ha imposat lliurement. Bella cosa és arribar a la maduresa i trobar-se d'acord amb un mateix, sense reserves, sense excuses, sense penediments.

I és que «recordar — sosté José Ortega y Gasset, en *El Espectador* — és girar la vista vers al jo pretèrit i trobar-lo encara viu i vibràtil, talment un dard que segueix per l'aire la seva via quan el braç que el llança ja reposa». «Un ésser que menysprea la seva pròpia realitat — afegeix — no pot estimar veritablement res ni tenir dintre d'ell res que sigui veritat».

Enllà d'enllà, em sembla veure encara el meu pare quan, mentre la família visqué a Sitges, en donar-li jo, tot cofoi, la carta de felicitació, en castellà, que m'havia fet escriure-li el mestre — el senyor Barrachina — me la rompia i em deia que n'hi escrivís una altra en català, tal com jo sabés. El veig encara quan m'agafà la *Historia de España* que em feien estudiar al col·legi i corregia el que deia de Felip V, i m'ho feia aprendre de cor, ben bé. És ben viu en mi el record que, a casa — devia ésser devers l'any 1910 —, el meu pare rebia cada dia *La Ven de Catalunya* i *El Poble Català* i nosaltres — els tres germans —, cada setmana, *En Patufet*. Aquests foren els meus mestres de lectura catalana. Més tard, ja mort el meu pare, un dia, tot furgant per entre la seva biblioteca, vaig trobar-hi unes normes ortogràfiques: constituïren la base dels meus coneixements de gramàtica catalana.

Devers l'any 1919 — no ho recordo ben bé —, el meu oncle matern, republicà dels de *La Publicidad*, en rebre una notificació de la fundació de l'«Agrupació Nacionalista del Penedès», de Vilafranca (adherida a la «Lliga Regionalista»), em digué: «— Te n'hauries de fer soci, tu. El teu pare era catalanista». Mai no li agrairé prou que em vagi encarrilar vers al catalanisme. Ha estat per a mi un seguit de revelacions meravelloses. Llavors vaig iniciar la meua col·laboració a *Les Quatre Barres*.

Devia ésser l'any 1920 que el «Centre Republicà Autonomista», de Vilafranca, anuncià una conferència de don Francesc Macià. Junt amb un altre enyorat amic, hi férem cap. El senyor Macià no compregué, però, mentre l'esperàvem, els joves que constituïem l'auditori canviàrem impressions. N'hi havia de tots els estaments.

DINTRE del conjunt del món el nostre país és poca cosa i només l'esforç de tots nosaltres pot arribar a aixecar-lo a un nivell digne, al qual tenim dret. Una desgràcia passatgera l'ha reduït a un rang en molts aspectes inferior al de certs països colonials, que veuen respectades les seves característiques nacionals i tenen un futur clar amb la liquidació del colonialisme que vivim. El futur de Catalunya no ho és gens, de clar. Només la nostra confiança irreductible en la nostra constància ens fa esperar un destí de llibertat i de dignitat. Però per a aconseguir-lo cal aplegar esforços avui divergents, voluntats disperses i un sentit de la realitat que a vegades no veiem en catalans que pretenen ocupar llocs de responsabilitat i ser guies del poble.

Aquest sentir de la realitat, el poble de Catalunya el té, perquè la realitat li és massa dura per a no deixar-se sentir. Algunes vegades a l'exili s'ha exposat el temor que l'aïllament en què viu Catalunya sota el règim franquista podia haver fet perdre al nostre poble la noció dels canvis soferts pel món en els darrers vint anys, la qual cosa podria ser un inconvenient, en el moment de restablir-se la normalitat, per a encaixar aqueixa normalitat nostra a la del món, molt diferent del d'abans de la guerra i del qual el règim franquista, amb les seves atzagaiades retrògrades, manté desconectat el país. Les nostres relacions amb els amics de l'interior i les converses freqüents — algunes ben recents — amb amics que tenen sovint l'oportunitat d'auscultar els nuclis més ben preparats i més responsables del país, ens permeten no sentir aqueix temor. La sensibilitat política dels catalans els fa estar alerta, a vegades intuitivament, de l'evolució que sofreix el món i no creiem que l'encaix de la nostra normalitat a la normalitat europea sigui difícil. El nostre país, dèiem, és poca cosa en el conjunt del món i després de l'experiència falangista, tan lamentable, ho és encara més. Haurà de seguir els corrents polítics i socials que regeixin l'Europa Occidental, amb les modalitats que el caràcter català imposi, i dependrà de l'esforç i del seny de tots els catalans que l'aplicació d'aqueixos corrents en l'administració del nostre país tingui la virtut de tornar-li, amb la llibertat, la dignitat, i d'imposar el benestar creixent dels seus ciutadans. Podem aplegar forces amigues que ens ajudin, però aqueixes forces només ens ajudaran si nosaltres som, per nosaltres mateixos, una força. És a dir: el nostre destí depèn de nosaltres.

D'aquella reunió improvisada sorgí la idea de constituir una entitat netament catalanista. Creàrem el «Bloc Catalanista» i, més tard, editàrem el seu portavveu: *Avant!* Aquell patriota que es digué Amfós Sans i Rossell en fou el president i el director, respectivament; jo, el secretari i el redactor en cap. Elegírem, ben aviat, vice-president el car amic doctor Salvador Armendares i Torrent.

Que és lluny tot això! D'aleshores ençà, ha plogut molt. El meu urc és d'haver servat incòlumes, a través dels anys, els principis bàsics que sostenia als vint anys.

Avui, expatriat que sóc a l'Argentina, puc comprovar, amb goig, que el meu catalanisme és, fonamentalment, igual que el d'aleshores: prísti, afinat per l'experiència, reblat per la reflexió, assonat per la idea democràtica i liberal.

I és que el catalanisme, tant com sentiment de pàtria, és convicció, tant com dogma és capteniment.

José Ortega y Gasset creu que «les nostres conviccions més arrelades són les més sospitoses», perquè «constituïxen el nostre límit, els nostres confins, la nostra passió». No té en compte que, tal com afirma Stuart Mill, «la convicció pregonia d'un home el sostreu als atacs del ridícul», perquè convicció vol dir fe, certesa, conclusió, convenciment, persuasió. Suposa haver tret conseqüències dels fets, haver donat l'assentiment a un ideal i haver-li estat fidel tothora. Significa cultura, per tal com «cultura és — segons Ortega y Gasset — fidelitat amb un mateix, una actitud de respecte religiós envers la nostra vida personal i pròpia».

Quan parlo d'una ètica catalanista, no pretenc pas ni insinuar la creació d'una inquisició, per tal de llançar excomunion. Vull dir tot simplement que, tal com estan avui les coses a Catalunya, ens cal contenir — i esquivar — el perill d'una assimilació castellana. Hom intenta d'acomplir-la-hi insistentment, subtilment. Ens cal iniciar una acció convergent que mostri, per la fermesa del nostre capteniment, la solidesa de la nostra catalanitat. I el catalanisme, en tant que capteniment, obliga a una ètica. Cal que tots ens adonem que hi ha entreteixit molt complicat de deures i de drets, d'obligacions i de llibertats.

Segons Renan, «tenir glòries comunes en el passat, una voluntat comuna en el present, haver fet junts grans coses, voler fer-les encara: veus ací les condicions essencials per a ésser un poble». I ésser un poble, una nacionalitat, suposa solidaritat i lleialtat recíproca, implica una realitat. Del comportament de cadascun dels components seus depenen la llibertat i la grandesa col·lectives. No debades Papini ha pogut dir que «una societat serà tant millor com millors siguin els homes que la integren». No debades ha dit Maurois que «la tolerància, el respecte a les lleis i a la disciplina són les condicions de la llibertat».

Admiro l'harmonia que denuncien en l'home una manera de pensar i una manera de fer sempre coincidents. És pels actes que coneixem els homes. I em fa l'efecte que quan Enric Prat de la Riba deia: «Ésser nosaltres, aquesta és la qüestió. Ésser catalans», posava el dit a la llaga. No pregonava el fet d'ésser catalans com si fossim millors que els altres, sinó que, millors

o pitjors, volia que fóssim nosaltres mateixos, catalans i res més que catalans, sense confusionismes, amb sentit de continuïtat. I, ara més que mai, ens devem en absolut a Catalunya. Ara és quan, paral·lela a l'acció catalana enfora, per tal d'internacionalitzar el nostre plet, cal anar Catalunya endins, tal com proclamava la Conferència Nacional Catalana del 1922.

Crec, amb l'enyorat amic Rovira i Armengol, que la necessitat de lligar voluntats pot obligar-nos a atreure a la tasca de la reconstrucció nacional tot els elements aprofitables, en un clima de respecte envers tots els compatriotes fretuosos de prestar un servei a la pàtria, tant si ens plau com si no la solució que defensin. Admiro Lyautey i Prat de la Riba perquè saben atreure's, gairebé coetàniament, homes de totes les idees i de totes les tendències polítiques i religioses, per a una obra que interessava primordialment a llurs països respectius. Lyautey i Prat eren homes guies, esperits constructius, que són els que ens calen. És la cooperació que el nostre esperit democràtic exigeix al nostre esperit nacional. Però, això no vol dir pas que aquesta actitud conciliatòria, filla d'un ample sentit de totalitat, ens hagi de fer passar bou per bestia grossa. No podem passar per alt contradiccions tan greus com les d'aquells que, ensems que es diuen catalanistes, estan inscrits com a socis d'organitzacions republicanes espanyoles. No acaba d'entendre com pot haver avui en dia,

en aquests moments en què l'assimilisme ens amenaça per tots costats, catalans que tinguin encès alhora un ciri a Déu i un altre al diable, al poble oprimat i a l'Estat opressor. No és pas que pretengui fer-los ésser catalans per força. Vull que es defineixin, que tinguin el coratge de dir si són amb nosaltres o contra nosaltres. No em plauen les mitges tintes. Respecto més l'actitud de Jacinto Grau, que abjurà i es passà a l'altra banda, que no pas la d'aquests altres catalans que van amb els espanyols i ens fan la gara-gara.

Cap a l'any 1920, hi havia, al Rif, nadius col·laboracionistes. La premsa espanyola de l'època en deia *moros amigos*. Accepto, amb pena, que hi hagi *catalanes amigos*; però no gent que tingui una cama ací i l'altra allà. Admeto — i celebrego — que, entre els catalans, hi hagi diversitat de criteris, de parers, d'opinions, de tendències. Això vol dir que no tenim l'esperit de ramat, que no som gregaris. És el llevat d'una democràcia activa. És un senyal esperançador de vitalitat.

Allò que espero de l'ètica catalanista és que, en posar en joc la consciència i la voluntat dels catalans, Catalunya, com a nacionalitat, esdevingui viva, tangible, operant, concreta, i no pas un ésser abstracte com risca de tornar-se. Disraeli deia que «una nació és una obra d'art i una obra de temps».

PERE MAS I PERRERA

(Prohibida la reproducció)

ELS PROBLEMES DE L'EMIGRACIÓ

HA SORTIT o està a punt de sortir, a Mèxic, un llibre de Fidel Miró. Un llibre sobre la situació de l'emigració republicana, els seus problemes i les seves perspectives.

He pogut llegir el llibre abans que l'imprimissin. La lectura em suggerí algunes reflexions, que potser no seria inútil anotar.

La primera és de caràcter personal. Conec en Miró des dels començaments de la nostra guerra o potser d'abans. El vaig tractar, sobretot, el 1936, al costat d'aquell xicot, Martínez, secretari de les Joventuts Llibertàries, que tenia una sensibilitat i una intel·ligència política excepcionals.

L'evolució de Fidel Miró ha estat — com la de tots nosaltres que no són enzes — considerable. Ho ha estat des del punt de vista estrictament polític, de la ideologia, i des del punt de vista català. I, malgrat

aquesta evolució, Miró és, amb vint-i-tants anys més al damunt, igual que el «xava» que vaig conèixer el 1936.

Potser això ens hauria de fer reflexionar sobre l'actitud de la majoria de les forces polítiques catalanes en front dels anarco-sindicalistes. Cap no preveia la possibilitat d'aquesta evolució, que els esdeveniments accentuaren, però que suposo que s'hauria realitzat de totes passades sense la guerra civil. No sols no la preveïem, sinó que, entossudits en les qüestions polítiques immediates, la fèiem més difícil, l'allunyàvem.

Cal recordar això per a no reincidir ni ara ni en el futur. L'anarco-sindicalisme català, siguin quines siguin les formes que prengui, constitueix un tret de la fisonomia de Catalunya tan essencial com allò de «l'avara povertà dei catalani» o allò altre de «los catalanes de las piedras sacan panes».

El dia que a casa nostra no hi hagués anarco-sindicalistes, Catalunya es trobaria empobrida, amputada, com un cos sense glòbuls rojos.

La segona reflexió deriva de la primera. L'anarco-sindicalisme català ha trigat a comprendre el problema català. Una polèmica a les pàgines de la CNT de Mèxic, entre Miró i Leiva, demostra que el problema no ha estat encara comprès per certs anarco-sindicalistes no catalans.

Però em sembla que avui la qüestió catalana és ja un valor conegut i acceptat en el moviment anarco-sindicalista de casa nostra. Potser calen uns quants passos més, de tipus pràctic, perquè aquesta acceptació es manifesti de manera evident. Per exemple, una revista anarco-sindicalista en català; reunions o mítings anarco-sindicalistes en què es parli en català; alguns estudis — en qualsevol idioma — signats per anarco-sindicalistes sobre qüestions específicament

El doctor

PELAI VILAR

OTORRINO-LARINGÒLEG

ofereix a la Colònia Catalana

el seu Consultori

Consulta: Dimarts, dijous i divendres,
de 5 a 8 p.m.

Passeig de la Reforma 400 - 503

Tel. prov. 11-56-92 (Dr. Emili Folch)

catalanes i llurs relacions amb les qüestions de la Península.

Però tot vindrà, n'estic convençut.

Amb una condició: que no tornem a pensar en l'anarco-sindicalisme en termes policials i de pinxo de l'Arc del Teatre. (Bé, ací hauria d'usar la segona persona, perquè jo mai no he vist l'anarco-sindicalisme en aquests termes).

I amb una precaució: que no exigim que l'evolució sigui fora de temps, a un ritme impossible. Millor dit, que no exigim res. L'anarco-sindicalista no ha de tenir — ni pot tenir — de Catalunya la mateixa concepció que el liberal o que el marxista (no entenc per marxista el comunista, perquè aquest de Catalunya només en té la concepció que el xantagista té de les cartes comprometedores).

L'anarco-sindicalista, ara que està descobrint Catalunya, la veu a la seva manera, la vol com la veu. Haurà de lluitar perquè s'assembli a la seva idea de Catalunya. En aquesta lluita no tots coincidiran. Els liberals i, en menor mesura, els marxistes, lluitaran per Catalunyaes diferents.

Però la dels anarco-sindicalistes no serà menys catalana, ni menys respectable, ni menys nostra que la dels liberals, la dels marxistes o fins i tot que la dels senyors de dreta.

Si oblidéssim això, donaríem la raó als que, fins ara, dins l'anarco-sindicalisme, no comprenien la qüestió catalana. Més, encara: donaríem la raó a Royo Vilanova i al governador Acedo.

Perquè un país, una pàtria, no és solament un nom, un territori i una història. És també, i per damunt de tot, les possibilitats que tot això dona als habitants actuals del país de ser cada més ells mateixos.

La tercera reflexió és aquesta: El fenomen que l'emigració catalana no hagi publicat ni una sola novel·la de categoria sobre la nostra guerra,* ni un sol llibre de doctrina política, ni una sola obra de teoria o d'història moderna, ni estudi seriós sobre els problemes de casa nostra. El llibre de Miró és la primera excepció.

* Víctor Alba oblidà, elegantment, les seves novel·les *Els superhombres*, Mèxic, 1930, i *La vida provisional*, Mèxic, 1930 (N. de J. R.)

VEU CATALANA

15 de març del 1959

Any II

Núm. 9

Director

SALVADOR FERRET

Administrador

RAMON FABREGAT

Direcció: Eufrates 10-9, Mèxic 5, D. F.

Correspondència, a

Apartado 1487, de Mèxic 1, D. F.

Impress als tallers de

EDITORIAL FOURNIER, S. A.

Arquitectura 29, Copilco-Universidad

Preus de subscripció

Mèxic, un any \$ 20.00

Altres països, un any . . . \$US 2.00

Un número \$ 2.00

Autorizada como correspondencia de 2ª clase en la Administración de Correos No 1 de México 1, D. F., el 5 de septiembre de 1958

UAB
CENTRO DE DOCUMENTACIÓ

Això ens hauria de conduir a preguntar-nos si la nostra emigració, que ha donat proves de tanta indiferència (discutir, fer manifestos, fer «sidral», és fàcil, n'hi ha prou amb seguir els costums d'abans de la guerra) es pot considerar amb drets, encara, per al futur. Em pregunto si a més de la llarga separació que fa que hagi de ser difícil, el dia que Franco desaparegui, la nostra adaptació a les noves condicions de casa nostra, no hi ha també un divorci entre Catalunya i els seus emigrats.

Passar-se els anys dient-li a una dona: «Testimo», és demostrar una manca d'imaginació i, en el fons, una manca d'interès real, que han de fer dubtar de la veritat

de la frase i donar-li el caràcter d'una simple manyaguera per a sortir del pas.

Catalunya té problemes. Aquests problemes són la Catalunya d'avui. Mentre no els estudiem, no els cerquem solució, no els sentim com problemes nostres... mentre els nostres problemes siguin exclusivament les qüestions baixes de sostre de l'emigració i la preocupació per la nostra nostàlgia personal, em penso que el fet d'haver nascut o d'haver-se criat a Catalunya i de parlar català no dona cap dret.

Tot això potser és una mica brutal. Però no hi fa pas res. No ens vanem de parlar clar i català?

VÍCTOR ALBA

L'AGRICULTURA CATALANA

PODRIA dir-se que l'agricultura catalana és i ha estat sempre (o almenys des del 1486 en què els remences s'emancipen) de tipus familiar. Car fins i tot, a Catalunya, quan algú parla d'una «gran finca» rústega no fa al·lusió a cap latifundi, com els d'Andalusia, ni a una propietat de milers d'hectàrees com se'n troben a l'Amèrica. Sovint, encara, una «gran finca» catalana solia ser repartida entre diversos mitgers o arrendataris que conreaven feixes dedicades a la policultura, la qual cosa, de fet, implicava un conreu familiar.

Allò que diferencia essencialment, en efecte, la propietat rural no és pas l'extensió sinó el règim agrari, la modalitat de la cultura. I això resa en sentit social i en sentit econòmic. Per a l'agricultura catalana, el fet important és que la família de l'agricultor visqui i progressi. D'aquí que el pagès tendeixi instintivament a la policultura, l'única que proporciona una producció múltiple, l'única que compensa les males amb les bones collites i assegura la continuïtat de la vida familiar. El latifundista, en canvi, si vol ser agricultor i no un paràsit, s'inclina a la monocultura, a la producció d'un sol producte en gran escala, que és la que pot rendir més beneficis amb menys temps i, relativament, amb menys treball. Aquesta és, doncs, una agricultura de tipus capitalista encara que els soviètics i el comunisme xinès no s'ho creguin. Es ho d'observar també que fins fa poc — di-

guem mig segle — els països on predominava la gran propietat i la monocultura eren els més endarrerits perquè el latifundi era reservat a una casta privilegiada basada en l'esclavatge del poble. Per contra, els pobles on l'agricultura familiar és institucionalment secular i on els seus fills porten, gairebé tots, sang pagesa a les venes, han produït una civilització caracteritzada per l'amor a la terra, en l'ordre moral, i per l'amor a la llibertat en l'ordre polític. Qui vulgui extirpar aquests sentiments del cor dels catalans, allò que vol, en realitat, és matar Catalunya. Els actuals ocupants de la nostra terra ho deuen saber ja que fan tot el que poden per tal d'empobrir el pagès català, a qui deixen abandonat a la seva sort, mancat d'adobs, de protecció i d'esperança.

A Catalunya hi ha ara més terra inculada que no pas cinquanta anys enrere. I molts pobles agrícoles tenen avui menys habitants — a desgrat de l'afluència forastera — que abans de la nostra guerra. Perquè no solament els jornalers catalans sinó els petits propietaris han abandonat el camp i han preferit la sort dels obrers industrials al destí de llurs avantpassats. De tal manera que, mentre la terra es despobra i en els pobles cada dia es buida una casa, a Barcelona no hi ha un pis per llogar i la gent viu a munts o es resigna a cercar l'aixopluc d'una barraca o d'una cova.

Així tothom sembla oblidar que si bé es

EDITORIAL FOURNIER

S.A.

EDICIONS
TREBALLS COMERCIALS
REVISTES

Arquitectura, 29 - Telèfon 28-03-64
Copilco-Universidad, México, D. F.

pot viure sense cinema i sense ràdio, no s'ha trobat encara la manera de subsistir sense pa, sense arròs, sense vianda, sense allò, en fi, que només dona la terra i que les grans ciutats no han produït ni produiran mai.

El cert és que si ningú no posa remei a la crisi de l'agricultura mitjançant una política de preus encaminada a compensar l'esforç de l'agricultor i a fer-li més amable la vida sola el cel natal, vindrà un temps en què caldrà decretar el servei agrícola obligatori, com ja ho han començat a fer els comunistes xinesos, a tall de treballs forçats. I encara caldrà veure si el sistema és susceptible de donar bons resultats econòmics, perquè la terra és com una dona, que només obre els braços i es deixa fecundar per aquells que realment l'estimen.

Mentrestant, Catalunya, si les coses segueixen pel mal camí, amb un cap monstruós i un cos raquític, mancat de la sang que un temps va fer-la arica i plena, sembla condemnada, si no a la mort (perquè un poble no mor així com així), a menys a la seva anul·lació econòmica i a la impotència política.

A. BLADÉ DESUMVILA

Restaurante y Patio Mexicano SANTA ROSA

MONTERREY

Salvador Costa, gerent

ES LA DIGNIFICACIÓ
DE LA CUINA MEXICANA
EN UN MARC I UN AMBIENT
D'AUSTERA ELEGANCIA

AIRE ACONDICIONAT
CAPACITAT: 400 PERSONES

L'ADAGI

DE PONENT ni gent ni vent, és encara la resposta que alguns catalanistes donen als que creiem que, tanmateix, les relacions humanes imposen obligacions que no poden ser mesurades per adagis que no existeixen a la llum del *neon* dels nostres dies. En efecte, es contradiu el seny implícit en una condemna catalana tots els espanyols, tant se val si són vells com joves, reaccionaris o liberals, franquistes o anti-franquistes.

Aqueixa manera primària d'argumentar en l'enjudiciament del «contrari» té el greu defecte de negligir el fenomen de l'aparició, en l'època moderna, dels elements polítics anticonformistes, de l'oposició, car en virtut d'aquella aparició s'ha imposat arreu la distinció entre l'Estat o els seus dirigents i el poble o un sector d'aquest. També constitueix una manca de ponderació perquè amb la repulsa en bloc del poble espanyol es menyspresten les possibilitats que pot trobar el catalanisme en les noves generacions d'aquell. Adhuc si s'és independentista s'ha de tenir en compte la presència en un Estat d'aquells nuclis o individualitats susceptibles d'interessar-se objectivament pel plet secessionista. Per això ha estat possible de veure com els líders més intel·ligents dels pobles colonitzats han preservat de llur odi els partits i els elements que a la metròpoli respectiva poden actuar de fre contra els actes repressius del govern i àdhuc convertir-se, si voleu relativament, en uns justificadors de la desesperació dels maltractats. Un determinat moviment nacionalista africà ha cregut necessari aturar el seguit d'actes terroristes contra la població metropolitana perquè corria el risc de perdre-hi llurs més sòlides simpaties.

Si, ja sé que no fa «almogàver» demanar que es doni un marge de confiança als joves espanyols per tal d'ajudar-los en el procés evolutiu que ja s'ha iniciat, però crec que s'ha de dir que de no fer-ho demostrarem que som reacis als corrents que arreu imposen els temps moderns.

M'ha estat possible — per raons alienes a la política — mantenir un estret contacte personal i epistolar amb centenars de joves de diferents indrets d'Espanya. D'aquestes relacions n'he tret, al cap de vuit anys, la conclusió que en general la nova generació espanyola és un immens camp verge que requereix unes maneres molt especials per a tractar-lo. En desvetllar-se de la nefasta influència dels tòxics administrats durant més de vint anys pel franquisme, molts d'aquells joves es troben davant d'un món que els és absolutament desconegut. Ja no cal dir que desconeixen completament l'existència dels problemes nacionalistes peninsulars. Per això mateix les noves generacions universitàries no senten aquella catalanofòbia que engegava les precedents. Desapareguts dels aparadors els rètols «no comprar tejidos catalanes», dels escenaris els *xistos* anti-catalans i de la premsa els articles pamfletaris — i no pas certament per consideració a Catalunya, sinó perquè el franquisme considera enterrat el catalanisme — els joves no han rebut, com en el temps de la monarquia, la dosi diària de verí. I si ara es volgués tornar als temps dels Masillachs i dels Pujols, estic segur que el procediment tindria uns efectes absolutament contraproduents, car tots els insultats pel franquisme esdevenen simpàtics als seus opositors.

En l'ocasió de la visita a l'estranger d'un grup de més de trenta joves espanyols, una nit esclatà una discussió sobre el catalanisme. Un sol d'ells reaccionà violentament, és a dir en la forma que ho hauria fet un jove d'abans del 1939. Els altres es produïren amb ponderació, visiblement sorpresos per la descoberta, a l'estranger, d'un *nou problema espanyol* amb el qual no comptaven. Havent-se demanat a un d'ells que opinés sobre el cas, l'al·ludit respongué textualment que «com que no havia estudiat el problema, preferia no opinar». Temps després el mateix jove m'escriví per a demanar-me que el posés en relació amb el seu amic català que havia provocat aquella discussió «perquè desitjava obtenir elements de judici sobre les aspiracions catalanistes». Crec que el succeït mereix la nostra màxima atenció perquè revela un canvi de mentalitat en la nova generació espanyola. Es pot dir que el catalanista d'avui sorprèn més que no pas indigna el jove espanyol. És ben segur que una posició separatista causaria estupor, però també crec que en el xoc que rebria el jove espanyol hi hauria més de desencís per la insolidaritat catalanista en la lluita col·lectiva contra la dictadura espanyola i pel refús de col·laborar en el redreçament pos-

terior de la situació de milions d'éssers que no pas de blasme per la intransigència en si mateixa.

Es per tot el que queda dir que entenc que caldria anar més en compte a argumentar partint de vells adagis que confonen en la repulsa tots els espanyols sense distinció. Molts joves s'incorporen a la vida política amb un gran desig de comprendre i d'estudiar els problemes peninsulars. Aquesta preocupació ja ha costat a alguns d'ells tortures, empresonaments i l'exili. Però és molt convenient advertir que la nostra terminologia política no encaparra gens ni mica aqueixos joves. Es refusen a considerar les solucions polítiques i econòmiques partint dels conceptes absoluts dels nostres vells dogmes. Per a ells, monarquia i república, liberalisme o esquerrisme i socialisme i democràcia i autoritarisme no tenen un valor intrínsec ni els separen, com nosaltres, per barreres a vegades infranquejables. Per això de tant en tant ens sorprenen amb actituds polítiques que puguen amb les nostres maneres tradicionals d'actuar. I com que són absolutament sincers en llur abrandament antifranquista i estan encara molt mancats d'educació política, no tenim més remei que acceptar-los tal com són si no volem prescindir, com no s'ha de fer, de la seva aportació qualitativa a la causa de la llibertat.

JOAN SAURET

Espanya s'estimba

España Libre que es ve publicant a Nova York (òrgan de les Confederades) reproduceix l'article de Ricard Mowrer, corresponent especial de *The Christian Science Monitor*, la revista de renom mundial, titulat *Espanya s'estimba malgrat l'ajut dels Estats Units*.

En resum diu que Espanya, des del 1951, ha rebut dels Estats Units ajut econòmic per un valor superior a mil milions de dòlars. No obstant, el règim de Franco s'enfronta amb una crisi econòmica que voreja el desastre.

Mentre el canvi oficial de la pesseta és de 42, el mercat lliure l'ofereix a 58 (i a més). Les reserves or no arriben a 57 milions de dòlars; virtualment estan esgotades. Ara fa tres anys passaven dels 220 milions de dòlars. L'any 1955 el dèficit de la balança comercial era de 170 milions de dòlars. Pel desembre del 1957 havia pujat a la xifra record de 387 milions, i la xifra del 1958 no serà menor.

En dos anys, el cost de la vida ha pujat un 40%. I encara puja.

El pitjor és que la indústria tèxtil, la més gran d'Espanya, que emplea unes 300.000 persones, sofreix una severa depressió. Com que el valor de la moneda ha minvat, la gent compra menys. A l'octubre del 1958, les vendes havien baixat a una quarta part de la xifra normal, i les comandes en un 59%. Les fàbriques catalanes han de reduir a tres dies el treball, en lloc dels sis setmanals.

Espanya experimenta escassetat de recursos petrolífers; per manca d'intercanvi amb l'estranger caldrà reduir la importació en un 20%. És molt possible que s'hagi de racionar la gasolina.

Com s'explica la greu situació econòmica d'Espanya malgrat els mil milions d'ajut (sense comptar els 350 milions de dòlars d'ajut militar)?

Sense el programa d'ajut nordamericà a

Espanya la situació seria molt pitjor, naturalment. Les collites extraordinàries del 1952 permeteren al Govern suprimir el racionament de l'oli i del pa. Sense l'ajut americà ja hi tornaria a ser. Certament en l'oli d'oliva. El consum d'oli és de 450.000 tones. Enguany se'n colliran menys de 300.000 tones.

Des del 1953, quan es firmà el conveni d'ajut a canvi de bases, Espanya ha rebut dels Estats Units cereals, farratges, llavors, olis alimentaris, carn, ous i cotó per a permetre el funcionament de la indústria tèxtil; primeres matèries industrials, especialment carbó, ferro i acer, ferralles, estany, metalls no ferruginosos, i mineral de ferro, pulpa de paper, fusta, cautxú. S'ha enviat a Espanya maquinària i articles mig acabats per a mines de carbó, indústries de l'acer i del ciment, defensa i municions, plantes elèctriques, ferrocarrils, carreteres, obres hidràuliques, aviació civil, agricultura, etc.

Per altra part, la població augmenta (uns 30 milions) i el 40% és agrícola. El ràpid programa d'industrialització del govern ha agreujat el dèficit pressupostari i la inflació. L'any 1956 el dèficit del Govern fou la quarta part dels ingressos totals. La indústria es basteix arredossada en un mur de proteccionisme i a costelles del desentrotllament agrícola.

El sistema de control excessiu del govern, de llicència d'importació i d'exportació (tan suculent per al polític i el buròcrata), el control de preus, etc., agarroten l'activitat dels negocis.

Altres inconvenients acaben de fer més ombríu el quadre, i l'únic raig d'esperança és que els Estats Units s'han compromès a l'ajut per al termini de deu anys de bases militars. Fins a 1963, si no s'allarga. I el valor de les bases espanyoles puja per la manca de seguretat possible en les del Marroc. — M. G.

UNA ENTREVISTA AMB LLUIS NICOLAU D'OLWER

«El cas de Catalunya no tindrà un solució justa i duradora fins que al món hi hagi un ambient de pau estable»

MÉXIC, març del 1959. La tarda, a fora al carrer, és calorosa, feixuga. Dintre la casa — la casa d'un home d'estudi —, ens sentim alleugerits. L'ambient, tranquil, com de biblioteca. Les paraules de l'home d'estudi — d'un eminent home d'estudi català — sorgeixen espontànies, un xic lentes, senzilles i amb la franquesa d'un home del carrer. Es parla de Catalunya, de la situació catalana en general, enfocada des del punt de vista polític. Parla el doctor Lluís Nicolau d'Olwer.

— Tot el que puc dir-vos és un desplegament d'aquesta idea fonamental: que els exiliats hàgim deturat el nostre rellotge i el nostre calendari el 1939, no impedeix pas que el temps segueixi marxant. Al cap de vint anys ha madurat ja una nova generació que no va prendre part a la guerra — aquella guerra que nosaltres tenim sempre en el record, perquè és la causa del nostre exili. Una nova generació moralment major d'edat, que mira endavant i no pas endarrera, que no lliurarà la seva confiança a uns homes que mai no ha conegut, ni empenirà un moviment 'restablidor'. Les persones i les formes del nostre temps, per a ella, són ja la història passada; només l'essència catalana i l'esperit democràtic són, també, el present i el futur.

L'home que ens ha rebut amb el seu tracte exquisit, amb una bonhomia característicament catalana, reflexiona per uns moments. Pensa — ens diu — que tal vegada se'l prendrà per un pessimista. Però...

— Em sembla que els catalans tendim a cloure els ulls a la situació real de Catalunya. Que tornin a publicar-se, i cada vegada més, llibres catalans, que sigui sentida fonamental la causa catalana, no poden esborrar dos fets gravíssims. L'un, la immigració de forasters que, per arribar en grans masses, no s'assimilen — com els immigrants d'altre temps — i que si s'assimilen corrompen la llengua. L'altre, la manca d'ensenyament del català; els nois només troben la nostra llengua (en el millor dels casos) al clos domèstic: l'escola, la premsa, la ràdio, el cinema... tot, tot és castellà. I fa vint anys que dura. Aquesta situació és molt més greu que la creada després del 1714.

Aleshores, ¿com pot manifestar-se la personalitat de Catalunya, en tant que entitat nacional? La pregunta és tot seguit recollida pel nostre interlocutor:

— La personalitat de Catalunya ha de manifestar-se, no pas amb faramalla de paraules, sinó amb fets. Catalunya existeix pel seu art, pel seu treball, pel seu pensament i, més que res, per la seva llengua i la seva voluntat.

Així plantejada la situació catalana, no ens sembla fora de lloc formular aquesta pregunta concreta: ¿quin valor es pot atribuir a les seves institucions, polítiques, naturalment? L'home somriu i desplega la seva mà dreta en un moviment ampli, com aquell qui marca uns punts suspensius...

— Les institucions tenen un valor simbòlic insubstituïble. Representen la darrera manifestació de la voluntat popular lliurement expressada. No és pas culpa de ningú més que de la dictadura, si encara no n'hi ha hagut una altra.

I, espontàniament, el doctor Nicolau d'Olwer estén una mirada al futur... Immediat? Tal vegada.

— La situació política de Catalunya — explica ara — està lligada a la d'Espanya, i aquesta està condicionada per realitats d'ordre internacional. Circumstàncies que fan impensable la fi del franquisme

L. Nicolau d'Olwer

per un moviment revolucionari popular. Títlat de comunista, seria esclafat: el cas d'Hongria girat del revés. És molt probable, doncs, que el règim actual s'acabarà o bé aigualint-se progressivament, o bé d'una manera sobtada per una revolució de cambra, que donarà només el consol d'un canvi de jeia. Un altre general, un director militar, una monarquia ('carlina', de més a més!), un govern de coalició recolzat per l'exèrcit (conservadors, falangistes peneditis i algun esquerrà, com més extremista millor, per a donar-hi color). Franquisme sense Franco, i la llibertat sempre en vacances. Si els catalans i els republicans de l'interior creuen que més val això que allò i que l'única sortida és de dur el carro per aquest pedregam, faran molt bé d'empenyer... tant com els de l'exili fariem malament de sumar-nos-hi. Els catalans exiliats ens traïrem a nosaltres mateixos si no mantenim sense cap reculada la ideologia nacionalista i democràtica que ens ha dut a l'exili.

Arribats en aquest punt inquirim del nostre interlocutor si considera convenient l'acció des de l'estranger i, en cas afirmatiu, en quina forma.

— L'actuació política — ens diu Nicolau d'Olwer —, que ha d'aprofitar a favor de

l'ideal les circumstàncies canviants de cada moment, no pertoca a l'emigració, sinó als catalans que són a Catalunya. Ells han d'ésser els jutges del 'quan' i el 'com'. La nostra tasca és de no entrebancar allò que ells creguin que cal fer; no entrebancar-ho, ni amb crítiques que poguessin descoratjar, ni 'volent-hi ésser', cosa que revifaria l'adversari.

L'home d'estudi insisteix:

— El problema bàsic és el de la nostra llengua. Res que no en garanteixi la completa llibertat, i sobretot la seva funció de llengua escolar, no serà un guany decisiu per al futur de Catalunya. La qüestió de la llengua cal posar-la sempre a primer terme.

«Des de l'estranger — afegeix encara —, cal fer allò que no és possible de dins estant per a donar a conèixer la personalitat de Catalunya i expandir la seva cultura. La resta...

En aquest punt de la conversa els punts suspensius són subratllats a consciència pel nostre interlocutor. Nosaltres pensem, però, que el seu nom ha figurat en determinades gestions, en protestes...

— Sí — reconeix —, he signat en companyia de bons amics i catalans il·lustres diversos documents adreçats a la UNESCO i a altres organitzacions internacionals.

Però, immediatament, afegeix:

— Creieu-me que ho he fet convençut que era inútil.

Davant la nostra insistència, el doctor Nicolau d'Olwer resumeix amb aquesta generalització:

— El cas de Catalunya, que és el de tots els pobles petits, no tindrà una solució justa i duradora fins que al món hi hagi un ambient de pau estable. Només en la pau pot haver-hi llibertat.

Posats de cara al demà, li demanem quin lloc creu que podria pretendre ocupar Catalunya dintre d'una Federació Europea. Ens diu:

— La Federació Europea, si mai arriba a existir, serà constituïda per un pacte entre estats independents. Propugnar perquè Catalunya en formi part, implica propugnar també, com a qüestió prèvia, la solució separatista.

En donar per acabada l'entrevista, el nostre distingit interlocutor ens diu, sempre amb la seva franquesa d'un home del carrer, a la vegada que d'un gran home i un gran català:

— Us prego que remarqueu que les meves paraules tenen un caràcter exclusivament personal. Us dic amb sinceritat allò que penso. No pretenc pas encertar. D'altres pensaran d'altra manera. Ho respecto. Ara, com és natural, ajusto la meva conducta al meu pensament.

Malgrat la seva transcendència indubtable, la conversa s'ha desenrotllat tranquil·la, senzilla, com l'ambient que ens envolta. Un ambient assolejat i familiar, propici a l'estudi i a la reflexió, en el qual es nota la mà rectora d'una dama gentil i espiritual: la de l'escriptora Palma Guillén de Nicolau, esposa de l'home amb qui acabem de parlar. Però la tarda, a fora al carrer, segueix essent calorosa, feixuga... Una tarda de març del 1959.

LES DUES GENERACIONS

Amb el títol *La España que sufre y espera*, El Universal de Caracas ha publicat una crònica de Nova York en la qual W. K. Mayo resumeix en els següents termes la impressió general del professor Bogdan Raditsa sobre l'Espanya de Franco:

«Para comprender el problema de España en toda su magnitud hay que tener en cuenta que han transcurrido unos veinte años desde la guerra civil y durante esas dos décadas ha crecido una nueva generación. Hay ahora en España dos generaciones distintas que no concuerdan, ya que la una vive del recuerdo y mira hacia atrás, y la otra vive del presente y mira hacia adelante. El límite que separa ambas generaciones se encuentra en los alrededores de los 40 años. Los que tienen más de 40 años, que constataron la incapacidad de la República para dar al país una estructura estable y, además, vivieron los horrores de la guerra civil, si se trata de adversarios del régimen franquista son, por lo general, terriblemente pesimistas: no creen en nada; y si se trata de partidarios del régimen, son fanáticos, obtusos, cerrados e intransigentes. De esta generación, en conjunto, no hay nada que esperar. La otra generación, la que tiene menos de 40 años, que estaba en la infancia o en la adolescencia durante la fase de la República y la guerra civil (1931-39), es vigorosa y optimista. En su inmensa mayoría es antirregimen. Desprecia a fondo la pandilla que se encuentra alrededor de Franco y recuerda con desdén — si lo recuerda — a los políticos de derecha y de izquierda que por su incapacidad y tontería fueron causantes del colapso de la España democrática. En el ejército, soporte principal del régimen, se manifiestan claramente esas dos generaciones: los viejos y los jóvenes. Los primeros, «héroes» de la guerra civil, son generales, o coroneles. Ejercen el alto mando. Disfrutan de sueldos elevados y gozan de múltiples privilegios. Esa generación — la médula del ejército — se siente ligada a vida y muerte con el régimen. Sabe muy bien que el derrumbamiento del régimen significaría su propia desaparición. Y se defiende biológicamente. Pensar que alguno de los componentes de ese grupo pueda sublevarse contra el régimen es absurdo, o lo que es peor todavía, una necedad. El segundo grupo lo componen lo que podríamos llamar el estado llano militar: tenientes, capitanes y comandantes. Casi todos son posteriores a la guerra civil. No son «héroes» por haber matado españoles. Los que integran este grupo conocen las dificultades

materiales de la clase media. Se dan cuenta del despilfarro, incapacidad y favoritismo, arriba, y de la pobreza y desesperación, abajo. No son, de momento al menos, un factor decisivo: pero sí pueden ser materia inflamable. En la Iglesia, el segundo soporte del régimen, el alto clero, es decir, los obispos y arzobispos, está totalmente vinculado al régimen. Pero el clero bajo es antirregimen. Los curas jóvenes son sindicalistas, socialistas, comunistas, catalanistas, euzkaristas, galleguistas... Muchos de ellos hablan con entusiasmo del «cristianismo revolucionario». En el movimiento católico, que en conjunto es muy fuerte, hay que distinguir tres co-

rrientes: 1) «Opus Dei». Es una especie de masonería católico-laica. Está cien por ciento con el régimen. «Opus Dei» es detestado por los jesuitas, por el clero bajo y, sobre todo, por la democracia cristiana. 2) Acción Católica. Bajo la influencia poderosa del alto clero, sigue ligada al régimen. No obstante, se da cuenta de que el franquismo se derrumbará un día y quisiera que la Iglesia no palpase las consecuencias. Se encuentra entre la espada y la pared. O mejor aún: en un callejón sin salida. 3) Movimiento democristiano. Va tomando gran incremento. Es totalmente antirregimen. Su núcleo central lo forman elementos de prestigio que fueron franquistas en el pasado y dejaron de serlo al convencerse de que el régimen conduce España al despeñadero.»

De Llibres

En el llibre de memòries *Del llum de gas al llum elèctric*, de Carles Soldevila, és al·ludit repetidament Amadeu Hurtado a l'època en què tingué una actuació periodística molt destacada des de *La Publicidad* que, dels republicans de Salmerón, va passar a mans dels germans Tayà, importadors de fusta i naviliers durant la guerra del 1914. «Amadeu Hurtado, advocat dels Tayà, els havia suggerit la idea de crear un diari — diu Carles Soldevila — on llur agraïment pels beneficis que obtenien del comerç amb els aliats pogués manifestar-se en forma elegant i plausible. I va ser feina fàcil, en una Catalunya predominantment aliadofíla, trobar col·laboradors de punta per a la nova *Publicidad*». Carles Soldevila traça una ràpida silueta dels principals redactors i col·laboradors, entre els quals es comptava ell mateix, com eren Rovira i Virgili, Claudi Ametlla, Manuel Fontdevila, Eugeni Xammar, Manuel Brunet, Andreu Nin, entre altres. Si bé figurava com a director Romà Jori, el fet que aquest s'interessés més per les coses d'art que per la política i l'economia, feia que Amadeu Hurtado assumís la veritable direcció de la casa. Redactors, col·laboradors i alguns artistes, s'aplegaven amb qualsevol motiu en un àpat. «Presidia sempre, per dret de prestigi — afegeix Carles Soldevila —, Amadeu Hurtado, personatge singular en la Barcelona del noucent. La seva intel·ligència, no gens ordinària, la varietat de les seves lectures, el seu domini de la paraula, que li permetia amb la mateixa facilitat d'elevat-se a l'eloqüència tribunicia que de descendir al to conversatiu, semblava destinar-lo a un paper de primer rengle en la política catalana. I no l'ha representat pas. Les seves intervencions han estat brillants, però meteòriques. Per què? El seu escepticisme pregon no basta per a explicar el fenomen. D'altres tant o més escèptics que ell han trobat en aquesta mateixa posició espiritual un ajut per a recíprocs. ¿Serà que don Amadeu creia de debò en la seva caríssima teoria de l'«Eminència grisa» i que per això defugia els papers de protagonista? (...) Sentint-lo sembla que la seva ambició no fos altra que exercir aquesta funció obscura, sense aspirar a més premi que una satisfacció íntima. Ara bé: les seves condicions personals no pertanyien pas a la gamma opaca, sinó a la gamma brillant, i no semblaven predisposar-lo al paper de conseller secret. Hi havia entre el seu caràcter i la seva teoria una contradicció que tal vegada ens doni la clau de les seves repetides retirades i ens expliqui el secret dels odis que ha provocat en els estats majors polítics. No podia o no volia apel·lar a la demagògia per a obtenir els favors de la massa, però tampoc apel·lar a l'adulació dels titulars del poder perquè el deixessin fer i li perdonessin la seva superioritat. El fet és que, després de cada assaig d'intervenció, el senyor Hurtado es refugiava en la premsa i procurava influir a través del diari o del setmanari. Mentre escric aquests ratlles m'arriba la nova

que ell també — fruita del temps — es dedica a redactar les seves memòries. Hi jugarà la darrera partida contra el destí. Tant de bo la guanyi!»

Al marge de l'edició en castellà del *Doctor Zhivago* feta a Barcelona, han estat publicats a Mèxic dos llibres sobre l'escriptor rus: *La pasión de Pasternak*, per Libro-Mex, i *Pasternak y el Doctor Zhivago*, per Ediciones Examen. Al primer, Francisco Zendejas estudia l'aspecte literari de l'obra prohibida a la U.R.S.S. i Víctor Alba l'aspecte polític. Es reproduïxen dos fragments del *Doctor Zhivago* i uns poemes del seu autor. En la segona obra citada es recullen les opinions de diversos escriptors estrangers sobre la projecció literària i històrica que significa la novel·la de Pasternak.

L'article que ha dedicat Rafael Tasis, a les planes del nostre confrare Pont Blau, número 75, a comentar la publicació per l'Editorial Selecta de Barcelona de la novel·la d'Odó Hurtado *Es té o no es té*, finalista del Premi Joanot Martorell 1957, conté una referència als escriptors catalans residents a Mèxic que han publicat llibres en català o bé s'han fet notar com autors novells, encara que alguns d'ells a mitjana edat. Rafael Tasis oblida de citar-ne dos i estem segurs que no s'ha de molestar per què li ho fem remarcar. Es tracta de Josep Soler Vidal, que ha publicat dues obres en català: *Pere Fages*, descobridor, cronista i governador de la Nova Califòrnia, el 1953; i recentment *Pels camins d'Utopia*, la singular i quimèrica aventura a la recerca del paradís social; i d'A. Tona Nadalmai, que el 1952 publicà *Quatre contes a Muntanya*, recull premiat amb el «Narcís Oller» als Jocs Florals de Nova York, el 1951.

¿Quina significació tindrà el règim que succeirà a l'actual del general Franco? ¿Com serà la nova estructura de l'Estat? I encara més important que les preguntes anteriors: ¿quin és el pensament que guia la nova generació de menys de 40 anys? A tots aquells que s'interessen per seguir el moviment d'idees que es fa pas, cada dia amb més empenya, els preocupa de poder saber com pensen els que s'han fet grans en el període de la postguerra. Antonio Márquez, jove escriptor espanyol, que col·labora en la direcció de la revista *Índice*, de Madrid, que estudiava el 1953 a la Columbia University de Nova York, es sotmet un interrogatori semblant en les pàgines del seu llibre *Sobre la situación de España*¹ i dona les seves respostes expressant una opinió que potser coincideix amb la d'un extens sector de la societat espanyola actual. Sense abandonar cap de les idees a les quals molts s'han mantingut fideles tota la vida, no ens pot ser indiferent

¹ Antonio Márquez, *Sobre la situación de España*. Informe y testimonio. Libro Mex, 1950. 134 pàgines. Portada i vinjetes de Nuño. Biblioteca de Comenius. Hemeroteca General CEDOC.

Cortesia del

RESTAURANT

LA CAVA

Av. Insurgentes 35, México, D. F.
(Cantonada Hamburgo)

de saber quin és el pensament dels que no són catalans referent als diferents problemes que ja avui estan plantejats en el seu camp i els esquitos dels quals, vulgues o no, arriben fins al nostre. De la significació que té el règim actual, de l'opressió moral a què ha estat sotmesa la població per la creu i l'espasa, de l'estat de misèria en què han de viure sectors importants — i el testimoni de l'autor sobre els camperols extrems i andalusos és impressionant — no n'ignorem els detalls perquè les fonts d'informació es nodreixen dels esdeveniments diaris, però allò que esdevé difícil d'endevinar, i no deixa d'inquietar a molts, és quin serà el seu capteniment respecte el cas de Catalunya quan aconseguixin canviar el règim actual. L'autor de *Sobre la situació de España* — a qui francament no sentim cap desig de fer-li costat en alguns aspectes de la peregrinació vers la seva *Utopia Española*, un dels capítols del llibre —, el fervorós monarquisme del qual — monarquia de transició amb Don Juan — està subjecte a moltes reserves, tracta de precisar el seu pensament sobre la nova estructura de l'Estat espanyol i aquesta sí que és una opinió que ofereix la novetat, per als catalans, en no sovintegar massa entre els que, a l'altre costat, són partidaris que es produeixi un canvi. L'autor del llibre que comentem sosté el principi que «la esencia de España es Castilla» i que «Castilla es indispensable a España y España a los pueblos hispánicos». Ja és alguna cosa. Aquestes premisses el conduiran a sostenir el principi de la «unidad de España» com un camí per a una Federació d'Estats independents. Antonio Márquez, després de derivar la unitat vers una Federació d'Estats independents, unes línies més endavant, com si temés que el seu pensament hagués anat massa endavant o per a precisar-lo millor, ens aclareix que es tracta de «Estados regionales dentro de la Península» l'estructura dels quals encara està per definir i «cuya definición es tarea de todos». Aquest camí ens podria portar a un nou Pacte de San Sebastián que compti amb més partidaris del que sembla entre l'emigració catalana. De moment, però, en el pensament de l'autor no veiem gaire diferència entre l'Estat que defensa i els conceptes que alguns tractadistes tenen de l'Estat espanyol del segle XVI, pel que fa al reconeixement de la personalitat dels Estats peninsulars que no volien sotmetre's a l'hegemonia del Govern central. Comptat i debatut, val més conèixer el pensament de les noves promocions sobre un tema que serà objecte d'un debat continu, que ignorar-lo, i l'autor del llibre que hem comentat, ens plagui o no els seus judicis, hi contribueix.

— R. F.

PAPEL
MEX

— S. A. —

Ayuntamiento, 112
MEXICO 1, D. F.

PAPERS I MAQUINARIA
PER A LES ARTS GRAFIQUES

INFORMACIÓ DIVERSA

* Diversos incidents han demostrat recentment que l'oposició estudiantil no minva, malgrat la repressió de l'hivern passat. Aquests incidents han estat registrats tant a Barcelona, on Bustamante, conferenciant oficial, fou esbrancat pels estudiants catalans, com a Madrid, on ha calgut d'anul·lar les mesures de democratització en matèria de representació sindical. El senyor Pérez Bustamante, rector de la Universitat Internacional de Santander, és un catedràtic que el govern nomenà membre del tribunal universitari que va dictar les sancions contra els estudiants significats en les vagues del curs passat a la Universitat de Barcelona. Fa uns dies, Bustamante anà a aqueixa mateixa Universitat per a dissertar sobre *Carlos V y el Imperio español*, però els estudiants li tiraren en cara la seva intervenció al tribunal universitari i després de cantar *La Marseilles* i de tirar boletes fèdides abandonaren la sala de conferències. Bustamante, tanmateix, donà la seva conferència davant dues mongetes que havien sobreviscut a l'aldarull i finalment sortí de la Universitat per una porta de servei.

* El setmanari *Aux Econtes*, de París, s'ha ocupat de l'aparició en castellà d'*El doctor Jivago*, editat per una editorial barcelonina, i afirma que «l'infortunat heroi de Pasternak ha hagut prèviament d'enfrontar-se amb la censura, que ha suprimit bastants passatges de la novel·la. Entre altres aquell en el qual el protagonista medita sobre la llibertat en els termes següents: «Un home lligat de cadenes idealitza sempre el seu esclavatge. Així pasava a l'Edat Mitja. Després els jesuïtes han especulat sobre això. Aquesta hipocresia era precisament el que el posava fora de si...» Per la seva part, *Observer*, de Londres, segons una carta subscripta per J. M. Cohen, diu que l'intent, entre destacats escriptors i acadèmics, de formular una protesta contra el govern soviètic pel seu procedir en el cas Pasternak, no prosperà. No pocs dels escriptors — i alguns d'ells figuren entre els de més vàlua — varen reaccionar de manera lògica: haurien signat la dita protesta a Londres, París o Roma, però no a Madrid, on als escriptors se'ls impedeix manifestar la seva protesta contra l'empresonament de diversos poetes i crítics literaris — els fundadors de la suprimida revista *Aldebarán* — que estan a la presó de Carabanchel des de gener de l'any passat sense que se'ls hagi seguit cap judici. Tampoc no poden protestar contra la censura existent que ha prohibit la publicació del nou llibre de poemes de Blas de Otero, el més destacat dels joves poetes en castellà.

* El *Times* ha publicat el següent telegrama del seu corresponsal a Madrid: «Segons referències, el comerç entre Espanya i Hongria ha augmentat considerablement, a jutjar per les llistes publicades. Aqueixes registren un comerç anual per valor de 2 milions i mig de lliures esterlines per cada país. Anteriorment era d'un milió quatre-cents mil. Han estat augmentant considerablement les trameses de fruits agres, nous i vins. L'exportació hongaresa consisteix principalment en màquines — cines, instruments elèctrics, planxes per a la construcció de vaixells, aparells d'òptica, anilines i drogues. Altres països que viuen sota el règim comunista i amb els quals Espanya manté un intercanvi profitós són Polònia, Txecoslovàquia i Rumania. Recentment una missió comercial polonesa estigué a València i gestionà l'adquisició d'una important partida de taronges i llimones.»

* Un despatx que des de les Nacions Unides trameté l'A.F.P. a *Le Parisien Libéré* diu: «Recolzant el projecte de resolució presentat per la seva delegació i trenta-set altres països, Mr. Cabot Lodge, delegat nord-americà, ha manifestat davant l'Assemblea General que les Nacions Unides no poden

abandonar Hongria. Ha expressat la seva esperança que la designació de Sir Leslie Munro (Nova Zelanda) com representant de les NN.UU. per a les qüestions d'Hongria convenci les autoritats de dit país que l'organització internacional vetllarà perquè s'acabin els actes de repressió. Mr. Cabot Lodge ha amenaçat implícitament Hongria amb l'exclusió de les NN.UU. si les autoritats hongareses es neguen a cooperar amb Sir Leslie Munro. Es creu que la resolució dels trenta-set països serà acceptada per una gran majoria». És una veritable llàstima que Mr. Cabot Lodge i els trenta-set cosignataris de la resolució no observin la mateixa línia de conducta amb l'Espanya de Franco, on la repressió fa vint-i-un anys que dura.

* Fa uns mesos ha traspassat a Tarragona, on tenia domicili de casada, la germana gran del President Màrtir, Lluís Companys.

* L'any 1938 han escapat de l'Alemanya Oriental 2.300 mestres i professors i més de 827 metges. De l'Alemanya Oriental per a refugiar-se a l'Occidental. Cal precisar, perquè hem vist que hi ha gent que ho entén al revés. Més de 450 súbdits de darrera la Cortina de Ferro que havien aconseguit permís per a anar a la gran Exposició de Brussel·les no han volgut tornar als respectius paradisos i han demanat asil, com vulgars fugitius del franquisme. Sembla que es tracta de ducs, comtes i marquesos milionaris, incapços de copsar les maravelles de la construcció comunista.

* Al Tibet hi ha tres centres de resistència de guerrillers patriotes contra els soldats xinesos que els volen ensenyar de viure, a trets. Hi ha notícies que han derrotat els xinesos causant més de mil morts, entre ells el general dels alliberadors. Però, és tan lluny el Tibet! Si es tractés d'Algèria! Els nacionalistes estem sempre en favor dels moviments d'independència. De Xipre, del Tibet, d'Hongria, etc.

* El número 26 d'*Informaciones Parlamentarias*, butlletí bimestral del Grup Interparlamentari de la República Espanyola que s'edita a París sota la direcció del senyor Josep Sans, publica un resum d'una conferència interessantíssima donada per don Manuel de Irujo sota el títol *Nación y Estado*.

Del mateix butlletí treiem la notícia que *Ya*, el diari del l'equip Herrera-Artajo, ha estat penyorat per la coincidència de publicar un anunci de ratificació dient *No se preocupe: mátelas* sota una foto de la muller, filla i nêtes del *Candillo*. Aquestes distrac-

NOVETAT

ODÓ HURTADO

ES TÉ O NO ES TÉ

Novel·la finalista del Premi Joanot Martorell 1957.

• La brillant entrada del llibre, que s'endua l'interès del lector, no perjudica l'*adagio* que ve a ésser la segona part, estudi agut de psicologia femenina, ni la tercera part, on trobem, descrita de mà mestra, i de primera mà també, un retrat de la societat dels refugiats catalans a Mèxic. (Rafael Tasis. *Pont Blanc*, N° 75.)

Un volum de 303 pp. \$30.00, amb el descompte de consuetud als subscriptors.

Obres del mateix autor, publicades per Editorial Xaloc:

UNES QUANTES DONES

Contes. 243 pp. \$20.00

L'ARACELI BRU

Novel·la. 182 pp. \$20.00

RAMON FABREGAT *Diffusora del Llibre*
Ap. 10319. Tel. 10-52-84. Mèxic 1, D. F.

cions de mal gust són intolerables en un diari catòlic, monàrquic i franquista.

També conta que a Saragossa ha coincidit l'arribada d'una unitat nordamericana composta de negres amb la inauguració d'uns magatzems on s'exhibeixen autos dels Estats Units, a preu de dòlar. Diu que aparegué junt a un cotxe un cartell amb la llegenda: «Això només ho poden comprar els negres de l'Oncle Sam».

L'alça de preus és constant a l'Imperi Azul. Un dinar corrent als Paradors de l'Estat costava, ara fa un any, cinquanta pessetes. Avui, el mateix dinar, costa cent pessetes.

* En el n.º 3 (segona època) de *Tribuna*, mensual català que es publica a París, llegim que el duc de Medinaceli és propietari de més de 79.000 hectàrees; el duc de Peñaranda en té més de 52.000; la duquessa d'Alba, més de 36.000; el comte de Ruiseñada i el duc d'Arrión, passen de 17 mil cada ú; el duc de Lemos i el comte de Mora, passen de 10.000 per barba, i així successivament.

Mentre més de la meitat del terreny conreable espanyol està en mans de només 23.000 propietaris i el 20% en mans de 13.000 propietaris (resta el 23% repartit entre cinc milions de famílies pageses miserables), els 32.000 quilòmetres quadrats de Catalunya estan repartits entre uns dos-cents mil pagesos.

Si afegim que les altres riqueses territorials d'Espanya, o sigui les mines, salts d'aigua, solars, etc., estan en mans de grups monopolistes i especuladors, podrem començar a entendre la situació espanyola i l'èxit macabre del *Glorioso Movimiento*. L'adreça de l'administrador de *Tribuna*, Josep Falguera, és 5, rue Marcel Sembat, Houilles (Seine et Oise). El director és el senyor Josep Sans.

* Quan el «caudillo» i els seus propagandistes han tractat de coritzar a un preu exorbitant els suposats serveis prestats a Occident en negar-se a entrar a la guerra al costat de l'Alemanya nazi i de la Itàlia feixista i presenten l'entrevista d'Hendaia com una desfeta absoluta del Führer i una aportació considerable a la victòria aliada, l'historiador Dzelep, en una sèrie d'articles publicats a *Le Soir* de Brussel·les, dona noves precisions respecte els oferiments que va fer Franco de combatre al costat de l'Alemanya nazi fins al darrer moment, com consta en el missatge al cap nazi del qual fou portador el seu cunyat Serrano Suñer, qui, després d'expressar-li la seva «gratitud», la seva simpatia i la seva «gran estima», li confirmava la seva «lealtat de ayer, de hoy y de siempre».

* Les contínues prospeccions que han vingut, efectuant des de fa tres anys companyies alemanyes, americanes i franceses, sembla que han donat per resultat que la probabilitat de la presència de petroli és molt gran a l'Empordà, atès que revela estructures geològiques riques en anticlinals, com són les estructures que contenen generalment hidrocarburs.

* *Paris-Journal* reproduïx una informació del setmanari italià *Epoca* en la qual es dona el detall complet de les sis votacions efectuades per a cobrir la vacant de Pius XII. En aqueixa informació, «confeccionada en virtut d'informacions recollides de diverses

GLOSSARI D'AFERS INTERNACIONALS

Per FAVENCIUS

BERLÍN I LA CONFERÈNCIA EN EL CIM. L'atenció internacional es concentra en la nova crisi de Berlín anunciada per Khrúixtxev. Destriar les intencions i les possibles conseqüències de l'afer es presta a múltiples especulacions que la premsa no s'està pas de formular extensament. ¿Hi haurà guerra? ¿No n'hi haurà? Aquesta és la pregunta que la gent es fa amb certa angonya.

Qui podria respondre amb certesa? Adenauer diu que no hi creu. Raons no li'n manquen. Sap que Rússia necessita pau per a realitzar el Pla Septenal. Sap que l'espectre de la guerra li serveix per esperonar els seus treballadors i fer callar els desitjosos de més llibertat i més benestar. A l'ensens que imposa una vigilància cara i una guerra de nervis als adversaris.

Un apaivagament significaria un enfortiment de la lliura esterlina i potser una devaluació del dòlar. Són previsions crematístiques que Macmillan deu tenir presents en els seus viatges de bona voluntat. Apart de les preocupacions electorals per la tardor vinent.

Es evident que la URSS tracta d'evitar la reunificació d'una Alemanya que és la clau d'Europa. El perill del seu maquiavelisme és que enforteixi la psicologia d'unitat entre els alemanys i entre Alemanya i França. La muralla de França és a l'Oder, davant de Berlín. Si els Estats Units serveixen no arribarà la sang al riu.

ALARMA NORDAMERICANA A ESPANYA. Tenim notícia que un inspector del Departament d'Estat nordamericà ha provocat un enrenou a l'Ambaixada i serveis d'informació dels Estats Units a casa del seu masover Franco.

La sorpresa de Cuba els fa cercar si no hi hauria algun Castro disposat a aixecar-se a Sierra Morena o altra semblant.

Sembla que els ha dit: «Els informes diplomàtics a Cuba eren que tot anava bé. I en un instant, ens trobàrem amb que l'ajut a Batista ens comprometia. No pot passar a Espanya quelcom semblant? La conseqüència és que els buròcrates de la diplomàcia a cal Franco es belluguen sondejant l'opinió i sotjant l'horitzó per possibles Castros. O Bayos.

Certament, Espanya és país d'alternatives entre grans seques i grans inundacions. El dia de tempesta acostumen a ensorrar-se les rescloses. Els especuladors les fan de fang. Les millors previsions fallen en països d'aíral clima. És natural que els que curen de la política internacional es preocupin de tant en tant de la interior dels països on tenen bases. L'ensulsiada de la presa de Cuelgamuros podria ésser un avís. De moment, ABC agita el papu estratolatri del comunisme i de la massoneria com un monstre bicèfal. ¿Què en deuen pensar, els americans de guarnició a l'Imperi Azul?

ABUJAMENT A XIPRE. L'illa té 9.251 Km. quadrats, una mica menys que el conjunt de les comarques lleidatanes. Té 530.000 habitants; el 80% són de cultura grega i el 20% de procedència turca.

Xipre es troba a 64 Km. de Turquia, a 96 de les costes de Síria, a 386 al Nord d'Egipte, a 402 de l'illa grega més propera (la de Rodas) i a 772 de la Grècia continental. La capital, Nicosia, té uns 82.000 habitants. Els ports principals són els de Famagusta, Limasol i Larnaca.

Xipre, per la història i produccions, té ressò a Catalunya. Sobretot durant els tres segles de la dinastia Lusignan, del ducat d'Aquitània. Aleshores Barcelona hi tingué gran colònia comercial, al costat de les de Venècia, Gènova i Marsella. Els Templers la defensaren molt temps contra els turcs. I en els Templers es recorden poderosos Grans Mestres catalans.

El Pacte de Zurich, del 13 de febrer del 1959, ratificat a Londres el 19 del mes passat, ha posat fi a una lluita mantinguda pels partidaris de l'*Enosis* (unió de Xipre amb Grècia) i els fidels al patriarca Makarios, del ritu ortodox autònom contra l'ocupació anglesa. Atiada, naturalment, pels amics de la independència de les colònies dels altres i enemics de la pau i l'amistat entre les nacions i pobles que no tenen motius ni ganes de barallar-se.

Ha estat un triomf del bon sentit. El patriarca Makarios (antecedent de Castro Ruz, per la barba) ha dit: «L'aspecte positiu de la lluita ha prevalgut sobre el negatiu. El pacte obre un nou capítol per a la història de Xipre, un període de pau i de prosperitat, fomentant el benestar de l'illa pel bé comú.»

El líder de la minoria turca, doctor Kutchuk, ha manifestat que el pacte és motiu de gran alegria per la cooperació i entesa entre Grècia i Turquia.

El coronel Grivas, cap dels combatents de l'*Enosis* (EOKA), ha ordenat deixar les armes. Ha dit: «La independència és preferible a la desintegració nacional.»

Pravda ha qualificat d'infame el Pacte de Zurich. La Ràdio Budapest, parlant en grec, el dia 17 de febrer, ha cridat a la lluita per al desconeixement del Tractat de Londres.

Així s'ha acabat un incident nacionalista (amb gran fons religiós) que causà uns tres-cent morts entre els dos o tres bàndols (anglesos, grecs i turcs) i era una espina en el flanc defensiu del Mediterrani, clavada entre Grècia i Turquia. Estratègicament, l'OTAN conservà les bases creades pels anglesos que, gradualment, aniran sortint de l'illa que havien regentat des del 1878. Des d'alehores triplicà la població. Les exportacions de l'any 1955 van passar de 18 milions i mig de lliures esterlines.

fontes que el setmanari italià no cita — però que no han estat objecte de cap desautorització —, s'indica que els tres cardenals espanyols disposaren preferentment els seus vots a favor de Mons. Ruffini. El cardinal Quirga Palacio el votà les tres primeres ve-

gades, però a la quarta votació ho féu a favor de Mons. Ottaviani, i solament a la darrera es decidí per Mons. Roncalli, el triomf del qual semblava segur. Arriba i Castro es mostrà encara més «ruffinista» ja que el votà cinc vegades, i solament la darrera ho féu per Mons. Roncalli, probablement per les mateixes raons que el cardinal de Santiago de Compostela. En canvi Mons. Pla i Deniel, que a les tres primeres votacions donà el nom de Mons. Ruffini, a les altres tres votà per Mons. Ottaviani. De ser certes aqueixes dades resultaria que així com el cardinal Segura afirmà en diverses ocasions que ell no votà mai a favor de Pius XII, l'actual cardinal primat franquista podria dir el mateix respecte Joan XXIII. A remarcar que els sis cardenals francesos votaren unànimement per Mons. Roncalli a les sis votacions.

ANÍS

Montserrat

ALTA
QUALITAT

DESTIL·LAT PER ASTURIANA, S. A.